Štev. 1. Letnik LXVII. (Šol. l. 1926/27.). V Ljubljani, 4. avgusta 1926. Poštnina plačana v gotovini.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna štev. 1·50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana" ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2·50 od petit vrste. Inseratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Декларација

о смјерницама наше сталешке политике.

(Примљена на VI. покрајинској скупштини УЈУ Повереништво Љубљана, дне 17. јула 1926 у Целу.)

1. Животни интерес сталежа и школе захтијева само једну сталешку организацију за све учитељство у држави. То нека буде наше Удружење, поред којега не можемо признавати ниједну другу сталешко-политичку организацију основношколског учитељства.

2. Добро нам је дошао у организацију сваки сталешки опредијељени учитељ и свакому мора бити зајамчена у њој потпуна једнакоправност, слобода савјести и мишљења.

3. Као једина од нас призната организација Удружење је морално одговорно за своје дјеловање цјелом сталежу, не само чланству.

4. Удружење мора чувати своју независност на све стране: прво, да парализује штетне утјецаје дневне политике на школство, и друго да заступа интересе сталежа и школе према свакому режиму.

5. Своју моралну снагу нека Удружење црпе из склада својих захтјева с опћенародним интересима, који морају бити увијек највиши закон.

6. Задаћа и дужност организације јест:

а) заступати скупне духовне, социјалне и правне интересе сталежа, те одлучно штитити држављанска права учитељства;

б) узгајати чланство к самосталном мишљењу чувајући слободу стварне критике, као увјет за здрав размах организације;

ц) потпомагати сва настојања на што савршенијој опћој и стручној наобразби учитељства;

д) учвршћивати право другарство и дизати сталешки морал и дисциплину на свијести чланства, да је сваки одговоран за своја дјела сталежу и цјелости.

е) учествовати у раду за напредак школства и народне просвјете у демократском и социјалном духу по признатим савременим педагошким начелима.

7. У то име нека организација најозбилније предузме, макар по потреби и прекинула са традицијама, да прибави себи такав положај и утјецај, да је сва јавност безувјетно признаје и уважује као једну праву представницу цијелога сталежа. Исто тако треба, да је Удружење готово на солидарно заступање заједничких интереса са другим организацијама намјештеника, као и да се ради на тому, да се што прије оствари унија учитељства свих врсти школа.

8. У персоналним стварима брани моралне и правне темеље код намјештања и заступа начела, да код тог учитељство судјелује по својим изабраним изасланицима.

9. Као своју посебну нацијоналну дужност Удружење треба да сматра ојачање појединих тековина за духовно зближавање и упознавање заједничких узгојних задатака учитељства из свих дијелова државе.

10. Словенско чланство Удружења нека предњачи у настојању, да се одстране начелне запреке за приступање свега још неучлањеног учитељства у Удружење Југословенскога Учитељства.

Potek VI. pokrajinske skupščine UJU — Poverjeništvo Ljubljana, dne 18. julija 1926. v Celju.

Proč s strankarsko zlorabo narodnega edinstva! — Proč z delitvijo učiteljstva v državotvorno in protidržavno! — S politično strankarskimi gesli ne smejo deliti naših stanovskih vrst! — Stanovsko edinstvo je edina realna baza zdravemu državnemu edinstvu.

MANIFESTACIJSKA SKUPŠČINA.

V nedeljo, dne 8. julija t. l. dopoldne ob 9. uri se je pričela manifestacijska skupščina poverjeništva. Mnogo delegatov je smatralo svoje delo že za odpravljeno v soboto zvečer in tudi zaradi gmotnih sredstev niso mogli vztrajati še tretji dan na skupščini. Vkljub temu je bila udeležba velika in je bila dvorana polna.

Skupščino je otvoril poverjenik **Anton Gnus** s sledečim govorom:

POVERJENIKOV NAGOVOR SKUPŠČINI.

Slavni zbor! V šestič smo se zbrali učitelji Slovenije, odkar smo se združili z brati in sestrami odstalih pokrajin naše prostrane države v skupno organizacijo: Udruženje Jugoslovenskega Učiteljstva, letos tu ob bregovih bistre Savinje na zgodovinskih tleh v starodavnem Celju, domovini mogočnih celjskih grofov katerih moč in veljava je segala daleč v kraje naše države in katerim je pred 500 leti skoraj uspelo združiti Jugoslovene pod skupnim žezlom.

Slučaj je nanesel, da se vrši letošnja pokrajinska skupščina na bregovih bistre Savinje v prijaznem Celju, kjer se je rodila leta 1888 »Zaveza slov. učit. društev« in od koder je takrat zaoril klic po deželah, kjer je živel od nekdaj naš rod: »Učitelji slovenski, vzdramite se: dolžnost do svojega stanu in do časti svoje Vas kliče na dan! Združite se Vi tovariši v čudotvorni Kranjski v kršni Istri, Vi ob deroči Dravi, ob solnčni Soči in tužni Krki, bratje Vi ob sinji Adriji ter ostali vsi, ki Vam gorko bije srce za rod svoj in bolišo bodočnost svojo! Sloge in vzajemnosti ni nikomur boli treba nego učiteljem slovenskim. V slogi bomo napredovali, v skupnosti se ojačili, v soglasju in bratovski ljubavi se uspešno ustavljali vsem napadom.«

Že pod bivšo Avstrijo je imelo slovensko učiteljstvo močno stanovsko organizacijo »Zavezo jugoslovenskih učiteljskih društev«, ki se je rodila leta 1888 v okrilju celjskega učiteljskega društva in ki si je pridobila za razvoj in povzdigo slovenskega šolstva, za vzgojo in ugled slovenskega učiteljstva, za gospodarski in kulturni napredek slovenskega naroda nesporno mnogo zaslug.

Pod njenim praporom se je zbiralo učiteljstvo od Soče do Sotle, od bregov Mure do Drave tja do obal sinje Adrije. Iz njenih vrst pa je izšla tudi prva iniciativa za združitev vseh bratov in sester učiteljskega stanu od Triglava do Gjevgjelije, od Hodoša do bregov Skaderskega jezera v skupno stanovsko-strokovno in kulturno organizacijo Udruženje Jugoslovenskega Učiteljstva, ki so pristaši narodnega edinstva, edinstvene in nerazdružene države — Jugoslavije.

Žal, da mnogo naših najboljših tovarišev iz prejšnje dobe ni med nami. Ostali so pod tujim jarmom tepe jih tujl bič, izpostavljeni so grozovitemu nasilju tam preko mej! Našim neodrešenim bratom tam v našem Primorju in tam v našem tužnem Korotanu velja moj pozdrav!

A tudi mi, ki živimo v naši narodni državi, nismo in ne moremo biti prav zadovolini in to vsled obstoječih političnih odnošajev in neprilik. Srce me boli, ako pomislim, da živimo že v osmem letu našega ujedinjenja, a naše prosvetne prilike so še neuravnane, svoboda in stalnost učiteljskega stanu pa boli ogroženi kakor kedaj poprej.

Toda kljub temu zapostavljanju, kljub raznim šikanam ne obupajmo! Učitelj-značaj — ne klone, zvesto vrši svoj vzvišeni poklic z vsemi silami deluje na dosegi smotra, vzgojiti nov rod, ki mu bo sreča in blaginja nedeljive države najplemenitejša misel poleg one, jugoslovenske misli, da osvobodi vse svoje zasužnjene brate, rod trdnega prepričanja, da so Slovenec, Srb, Hrvat bratje, sinovi istega naroda, naroda jugoslovenskega.

Novi časi rodijo nove prilike, stvarjajo nove ideje, nove potrebe, zato je neizogibno, da se prikroji in priredi naš šolsko politični program, naš stanovsko politični program, naš program prosvetnega dela med narodom novim razmeram in zahtevam.

S temi uvodnimi besedami otvarjam VI. pokrajinsko skupščino UJU — Poverjeništvo Ljubljana.

POZDRAV GOSTOM.

Temu je sledil pozdrav gostom, ki jih je poverjenik tov. Gnus pozdravil s prav iskrenimi besedami ter omenjal njih stik s šolo in narodno prosveto.

Predvsem je pozdravil celjskega župana dr. Jurja Hrašovca, sreskega poglavarja dr. Leopolda Žužka, predsednika okrožnega sodišča dr. Josipa Kotnika, začasnega ravnatelja celjske realne gimnazije prof. Mastnaka kot zastopnika srednješolskega učiteljstva, poverjenika zagrebškega pov. UJU prof. Skavića in tajnika pov. UJU Zagreb Jovo Milojevića ter ravnatelja Rubešo iz Kastva predsednika tamošnjega sreskega učit. društva.

Imenom celjskega učiteljstvu naklonjenega prebivalstva je pozdravil skupščino celjski župan dr. Hrašovec, povdarjajoč potrebo neodvisne učiteljske organizacije, ki naj bo močna po številu in složna v delu v prid jugoslovenskemu narodu in državi.

Prof. Skavić je naglašal, da je hrvatsko jugoslovensko orijentirano učiteljstvo organizirano v UJU, vedno spremljalo delovanje svojih slovenskih tovarišev z veliko pozornostjo.

30-LETNICA ANTONA GNUSA.

Po pozdravih je prevzel besedo tovariš Rajšp, ki je očrtal delovanje in zasluge pov. Gnusa za učiteljski stan, organizacijo in narodno prosveto sploh. Učiteljstvo mu je poklonilo ob njegovem jubileju in slovesu od organizačnega dela skromen dar.

V ginljivih besedah se je tov. Gnus nato zahvalil skupščini.

ČASTNO ČLANSTVO.

Po tem dogodku se je ga. tovarišica Godčeva spomnila drugega zaslužnega moža, ki se tudi s to skupščino poslavlja od organizačnega dela, t. j. tovariša Josipa Rajšpa, ki je dolgo vrsto let stal na čelu Zveze štajerskih učiteljskih društev ter si je s svojim delom stekel nevenljivih zaslug za učiteljstvo. V temperamentnem govoru je očrtala njegove zasluge in delovanje.

Nato je bil stavljen predlog, da se tov. Gnusa in Rajšpa predlaga za častna člana, kar je sprejela skupščina z velikim odobravanjem.

BRZOJAVNI POZDRAVI.

Sprejet je bil predlog predsedstva, da se oddajo sledeči brzojavni pozdravi:

POZDRAVNA BRZOJAVKA N.I. VEL. KRALJU.

Njegovemu Veličanstvu kralju Aleksandru I. Bled. — Učiteljstvo zbrano v Celju na pokrajinski skupščini UJU — Poverjeništvo Ljubljana se v ljubavi do domovine in kraljevske dinastije klanja Vašemu Veličanstvu zagotavljajoč, da bode slovensko učiteljstvo krepko vztrajalo ob praporu, ki ga je Vaše Veličanstvo zasadilo v naše osvobojeno ozemlje, do končne zmage, ki jo dosežemo šele ob popolni dosegi cilja, nahajajočega se za mejami naše neodrešene domovine. — **Anton Gnus**, poverjenik.

POZDRAV MINISTRU PROSVETE.

Gospodu ministru prosvete Miša Trifunoviću Beograd. — Učiteljska skupščina Pov. UJU — Ljubljana pozdravlja svojega vrhovnega predstojnika prosečega, da ščiti tudi nadalje z enako vnemo kakor dosedaj pravice učiteljstva in napredek narodnega šolstva in prosvete. — **Anton Gnus**, poverjenik.

Iz plenuma pa je bil stavljen predlog, da se odpošlje še sledeča brzojavka ministrskemu svetu:

PROTESTNA BRZOJAVKA ZARADI PLAČ.

Ministrski svet Beograd — Pokrajinska skupščina učiteljstva Slovenije, ki zboruje v Celju, najodločneiše protestira proti nameravanemu znižanju službenih prejemkov. Zahtevamo takojšnje izplačilo dolžnih razlik iz leta 1923/24 — Poverjenik: **Anton Gnus.**

POVRATEK MANJŠINE NA SKUPŠČINO.

Na manifestacijsko skupščino se je vrnila tudi manjšina, ki je prejšnji dan zapustila delegacijsko zborovanje.

Sestavila je v »Narodnem domu« posebno izjavo in deputacijo, ki naj predsedstvu pokrajinske skupščine ponovno predloži svoje zahteve.

Opozicija je apelirala na skupščino s sledečo izjavo:

APEL ANTIDEKLARAŠEV NA SKUPŠČINO.

Zastopniki članov društev: Ljubljana okolica, Brežice-Sevnica, Kozje, Šmarje-Rogatec, Litija, Radovljica, Konjice, Maribor mesto, Maribor okolica, Gornji grad, Ljubljana mesto in Ptuj, zborujoči dne 17. t. m. v celjskem Narodnem domu v zadevi besedila v točki 1. sprejetih smernic stanovske politike organizacije ugovarjamo z vso odločnostjo proti temu, da je delegacija UJU Poverjeništvo Ljubljana odklonila sprejeti v točko 1. smernic stanovske politike izraz državnega in narodnega edinstva, ki je bistven del naše ustave, na katero je vse učiteljstvo službeno priseglo in zaradi katere odklonitve je velik del članstva tu naštetih društev v znamenju svojega odločnega ugovora zapustil delegacijsko zborovanje. Podpisani pooblaščeni odposlanci ugovarjajočega članstva zahtevamo v zmislu določb točke 16. a in b poslovnika UJU, naj obravnava o tej zadevi tudi skupščina, zborujoča dne 18. t. m. ki naj sprejme v smernice deklaracije tudi izraz državnega in narodnega edinstva. Pričakujemo, da bo glavna skupščina v dosego sloge v organizaciji imenovane smernice v tem smislu izpopolnila, sicer bi moralo ugovarjajoče članstvo zapustiti tudi skupščino in izvajati v organizaciji najbolj dalekosežne posledice s čimer bo postal razkol gotova stvar.«

Celje, dne 17. VII. 1926.

Miloš Verk, pooblaščen odposlanec. — **Radoslav Knaflič**, pooblaščen odposlanec. — **Ivan Šega**, pooblaščen odposlanec.

PONOVNA DEMONSTRACIJA MANJŠINE.

Izjava, ki jo je podala manjšina je napravila vtisk ponovne demonstracije in poizkus za okrnjenje čistega stanovskega edinstva.

Izjava sama na sebi ima zelo slabo pravno bazo, ker je niso podali delegati društev, temveč člani — kakor je razvidno iz izjave same — ki niso imeli polnomočja nastopati pod firmo društva. Ne odgovarjajo pa tudi točke poslovnika, ki so citirane, dejanski možnosti, da bi bile pravna podlaga za obravnavo.

Narodno edinstvo izrabljajo danes politične stranke, da na podlagi istega dele stanove in narod v državotvoren in protidržaven ter, da s pomočjo tega strankarsko političkega gesla bijejo boj za centralizem, ki ga identificirajo z državotvornostjo in za avtonomijo oziroma federalizem, ki ga označujejo kot se-